

له فلسفه و تهسه و فی هیندی و بیرو هزری بودا و ههروا له فلسفه فی فلهاسیفه ی کهلبی یونان که (دیوژین) ناودارترینی تهوانه یه، وه ههروا له بیرو هزری مانی و پهیره وانی تهو بهم جوړه بیرو هزره وه زیاد تهیینن. به داخه وه تهم جوړه هزره که له بهدیینی فلسفه یی یه وه سه چاوه ته گری و له ته ک ته وحیدی ئیسلامه تی دا زوړی دزایه تی و جیایی هه یه له سونگهی تیکلاوی و بلاو بونه وه ی هزرو بروای نه ته وه که لیک که بهم جوړه بیرو هزریان ته کرده وه له نیو موسولمانانا به نیو ته قوا و خو پاراستن و ته رکی دنیا وه یا به ناو ده رویش و سو فی بونه وه که وته بره و، و وه ها وزه ی گرت که له بهر چاوی هه ندی له خه لک بی سرنج دان و تی روانین که وته ریزی پیدا ویسته کانی ئیسلامه تی یه وه.

تاقمی تر سه چاوه ی به خته وه ری به جیهانی دهره وه ته زانن و ته لین: ئینسان و ته نزان به شیکه لهم جیهانه و له ژیر شوین تیکردنی هو یه کانی تهم جیهانه دایه و که وته ته ژیر شوین تیکردنی هو یه کانی جیهانی که ئینسان ته توانی به ژیانی خو ی دریره بدات و له له زه ته چیره سود و هرگری، ته وه ی وای ئینسان له لایه ن خو یه وه هه یه تی هه ژاری و نیازه، له زه ته و چیره له بهر جوړی و هرگرتنی شوین تیکردنی ته سه بی که له هه ندی هو ی مادی و ته نبوژنه ی یه وه په یا ته بی و کو شوین تیکردنیک که ته عسابی چاو له دیتن وه ته عسابی زارو زوان و ده زگای هازیمه له ته ماس له ته ک خورا کا و ته عسابی له مسی له ساوانی له مس کردنی ژن و میرد له یه کترین دا، په یای ته که ن ته نیا شتیک که ته توانین بیژین له دل وده ورونی ئینسانه ره هه لده قولی دهر دو ره نجه، که له سونگهی کهم بونی خورا ک یا کهم بونی شتی تره وه په یا ته بی و سه ره هله ته دا.

به بروای تهم تاقمه به خته وه ری له سه تاسه ت پیوه ندی له گه ل هو ی دهره وویی دا هه یه. به لام بی به ختی و ره نجه روپی ته گونجی هو ی ناوه وویی هه بی واتا: له کهم و کوری نیاز گه لی مادی و ته نبوژنه ی یه وه په یا بی و ته شگونجی هو ی دهره وویی بو ییت وه کو ره نجی که مروث له

سۆنگه‌ی لیدان، زیندان بون یا زه‌وت کردنی مافی خو‌ی له لایان نه‌یارانه‌وه توشی دی.
مادی مه‌سله کان له بابته هو‌یا هو‌یه کانی به‌خته‌وه‌ری دا‌ئاوا بیرو را ده‌ر نه‌برن.
بیروراییکی سی‌هه‌میش هه‌یه و نه‌ویش نه‌مه‌یه که به‌خته‌وه‌ری ته‌نیا له د‌ل و ده‌رون یا
ده‌ره‌وه‌زانین تونده‌وه‌ی‌یه، ئینسان نه و ایه که بتوانی له هو‌یه کانی ده‌رویی بی‌نیاز بیت و بی
یارمه‌تی خواستن له‌وانه بگاته که مال و به‌خته‌وه‌ری (به‌زاراوه‌ی فه‌لسه‌فی مرو‌ف بونه‌وه‌ریکه
موسه‌کفی به‌زات و باتنی زاتیش نییه) مرو‌ف نه‌وا‌یش وه چه‌و دو‌که‌ل دو‌که‌له (ط‌ف‌لی‌یه) که
هه‌مو خو‌شیه کانی نه‌بی له ده‌ره‌وه‌ دابین بک‌رین. ئینسان د‌ل و ده‌رونی پر و ته‌ژی به له چ‌یره
له‌زه‌ت که نه‌گه‌ر بتوان‌ری نه‌وانه هه‌له‌نجین له چ‌یره وه له‌زه‌تی مادی و نه‌بو‌ژه‌نی ده‌ره‌وه‌یی پر
مایه‌ترو گه‌وره‌ترو بی‌نیاز کاره‌وه‌ترو.

نه‌م ه‌زرو رایه‌ نادوروسته که له‌زه‌ت و چ‌یره ته‌نیا وه ته‌نیا له نه‌ت‌یره‌ی شو‌ین تی‌گ‌ردنی مادی
عه‌سه‌بی په‌یا نه‌بی و سه‌ر هه‌ل نه‌دا نه‌گونجی چ‌یره و له‌زه‌تیک بو‌ئینسان په‌یا بیت که ه‌یچ‌جو‌ره
ریشه‌ی مادی و عه‌سه‌بی نه‌بو‌ی و له‌ته‌ک سۆنگه‌ کانی ده‌ره‌وه‌یی مادی و نه‌بو‌ژه‌نیشدا
پ‌ت‌وه‌ندیکی نه‌بو‌ی.

ل‌یره‌دا ناتوانین له‌پله‌ی نه‌فی یا ئی‌سبات و ه‌ینانه‌وه‌ی به‌ل‌گه‌ بو‌ نه‌م قسه‌ راوه‌ستین. زانایانی
رو‌حی په‌یره‌وی نه‌م بیرو رایه‌ن. خوا‌ناسانی مه‌زن ته‌قه‌لایان داوه‌ که نه‌م جو‌ره چ‌یره‌انه‌ بناس‌ین
و له‌زه‌تی نه‌بو‌ژه‌نی له‌راست نه‌م چ‌یره‌انه‌دا به‌که‌م دا‌بن‌ین به‌برو‌ای خوا‌ناسان ئینسان به
جو‌ریکی وه‌ها بونه‌وه‌ریکی ره‌سه‌ن و نه‌صیله که خو‌ی نه‌توانی بو‌خو‌ی کو‌زان‌یک له‌چ‌یره‌ی بیت
به‌ل‌کو‌زریاییکی بی‌بن له‌به‌خته‌وه‌ری بیت.

زۆر به‌د نه‌مه‌کین و‌ری نه‌ناس‌ین

نانی تو ده‌خو‌ین و بی‌سپاس‌ین

ئەي خوايه به دل نهزانه شه پۆل

خۆت فێری سپاسی کەي به پۆل

زۆربهی زانایانی جیهان بهختهوهری هم به پێوهندی دار به هۆیه کانی دهرونی و هم به هی دهروهویی تهزانن ههرچهند له دیاری کردنی پلهی نرخاندن و دەس تێ وەردانی هۆیه کان دا جیا جیایی بیرو رایێ زۆریان ههیه.

ئهرهستوهوی بهختهوهری ته کاته سی بهش: دهروهویی، لهشی، گیانی، وه ههریه که له و سیانه له سی هۆدا کورتی کردونه تهوه، بهم جوړه:

۱- هۆی دهروهویی: سامان و دارایی، پله و پایه، خزم و کەس و کار

۲- هۆی لهشی: ساغ بون، هیز و وزه، خوشیکی.

۳- هۆی گیانی: حیکمه تو ریئونی، دادگری، دلیری و نیری.

دیاره ناتوانین هۆیه کانی بهختهوهری ته نیا به وانه دانین که ناومان بردن له ههر کامه له و سی بهشی سهروهه ته توانین هۆی تریش بهینینه ژمار وه کو ژینگهی کۆمه لایه تی یارمه تی ده ر بۆ پیش که وتن، ئازادی، له ته مانا بونی ژینگهی خۆرسک و خو کردی و جوگرافیایی یارمه تی ده ر. ره چه له کی به رزو په سه ند، منال و زاروله، خیزانی شیاو، دۆستی خوین گهرم و نیزیک (له هۆیه کانی دهروهوین) دهنگ و ئاوازی خو ش، کاروئیش، چاکه و چاکه کردن و پیاوه تی (له هۆیه کانی لهش و لارن). پروا و ئیمان، سرنج دان و دل نه رمی به رزو باش هه و آل، ساغی گیانی، لیبرانی قهوی، لیها توی هونه ری و فه ن و فوتی و شتانی تری وه کو ته وانه (له هۆیه کانی گیانین). هه نده، هۆیه کی بهختهوهری هه یه که له نیوان گیان و له شاها و به شه، وه کو: عیاده ت، هه ندی له نیوان گیان و لهش و دهروهویی دا ها و به شه، یانی: پێوهندی به گشت ته مانه وه هه یه وه کو په راوه و کتیب.

دورنمایه ک له یه ک زنجیره قسیه و باس

لیږه دا قسیه و باسی تریش هه ن که له بهر درژ دانه درین له رافه کرنی ته وانه خو راته گرین
وه کو: نرخاندن، پله و پایه ی دهس تیوهر دانی هو یه کان یانی: کیږه هو، هو ی یه که مه و کیږه هو،
هو ی دوومه، به و اتایی تر له سه تا سه تی ثم هو یانه چهنده یه کیږه هو یه ک له سه تایه و کیږه ده له
سه ته و یا زیاتره؟

یه کی تر ته مه یه کیږه هو له مهرجه کانی ستونی بهخته و هری دیته ژماره که به نه بونی ته وانه
بهخته و هری دابین نابی.

یا کیږه هو مهرجیکه که به ستون نایته ژماره وه هه بونی ته و هو یه که مال و پله و بره وی
بهخته و هری، بهخته و هری زیاد ته کات به لام نه بونی ته و هو یه بهخته و هری ناکاته بی بهختی و
نه هات.

یه کی تر ته مه یه که کیږه له و هو یانه هو ی راسته و خو ن و کیږه راسته و خونین؟ یانی: هو ی:
هو ن.

یه کی تر ته مه یه که ئایا هو یه کانی بهخته و هری له گوړانان یا سابتن؟ و اتا: ئایا یه ک شت که له
یه ک زه ماندا بو مرو ف هو ی بهخته و هری بیته له هه مو روژگاریکا به جوړه یه و هه ر واشه یا
ته گونجی یه ک شت له یه ک زه ماندا هو ی بهخته و هری بیته به لام زه مانن تر هو ی بهخته و هری و
هات نه بی به لکو هو ی بی بهختی و نه هات بیته؟

ئایا ته گونجی بو بهر هری مرو ف یه ک بهر نامه ینک هه بی که هه مو جوړه بهخته و هریک
بگریته بهر، هه ر چهنده له سو نگی و ه حی و نبوه ته وه بیته گوړی که بو هه مو زه مانیک بهس
بی؟

یا له بهر نه راته او هه شتیک محاله؟ ته وانه ی دژی ته دیانن له م روژگار ه دا ثم قسه ده هیته
گوړی و نه بیژن که ته دیان له رابور دودا هو ی بهخته و هری و سه ر که وت و پیشکه وتی بهر هری

مروڻ بووه به لڄم له رڼو زگار دابه ر ٿاوه زوى رابوردو هوڻى به د به ختى و چاره ره شى و دوا
كه وتن و نزم بونه وه به. ټم باسه له روانگاي ديني پيروزي ټيسلامه وه به تا بهت كه دوايى
هينرو جواني ته ديانه و داب و ده ستوره كانيشى بو گشت زه مانپكه زياتر جيگاي تى روانين و
سرنج و ليكولپنه وه.

له مه دا كه هه ندى هوڻى به خته وه رى ته گوږپښ و له گوږاندان هپچ شكيك نيه هه ر وه كو
نه گوږاني هه نديكيان هپچ شكيك نيه، به لڄم ته بى پښ و دانپك به ده س بهينين كه چ
هوڻيه ك يا هوگه ليك ته گوږپښ وه چ هوڻيه ك ناگوږدرپت؟ وه ټايا ته توانين پڙين هوڻى
راسته و خوڻى به خته وه رى سابه و هوگه لي هوڻى راسته و خو له گوږاندان وه داب و ده ستورى
تا ته و شوپنه ي كه پڼوه ندى به هوگه لي راسته و خو وه هه به سابه و ناگوږدرى، وه تا ته و شوپنه
كه پڼوه ندى به هوگه لي هوڻيه كانه وه هه به ته گوږدرى وه ته گه ر بمانه وى سبارهت به
موقه ر راتى ټيسلام له م باسه وه قسه بكه ين قسه و باسينكى به ر فهره دپته گوږ.

ته شى بزائين كه ټايا به خته وه رى مو ټله قه يا نسبى به؟ ټايا شتيك كه هوڻى به خته وه رى به بو
گشت تا كييك و بو هه مو نه ته وه يتيك و له هه مو مه لبه نديكاوه بو هه مو نيژادو ره چه له به ك
يه كسان هوڻى به خته وه رى به يا هوگه لي به خته وه رى و داب و ده ستوريك كه به رى مروڻ
ته كه ينيته به خته وه رى له روانگاي تا كه وه يا بگره به لاني كه مه وه له روانگاي نه ته وه كه له وه له
مه لبه ندو ره چه له كي جيا جياوه به له به ر چاو گر تنى جياوازيك كه له بيرو راو خو و ټاكار و
هه ستان و دانپشنا له بابته روځى و له ش و لارى به وه هه يانه ته بى ليك جيا واز بن؟

وه ټايا ته گونجى به ك قانون بو هه مو جيهان و بو هه مو تا كييك و بو هه مو نه ته وه ييك وه له
هه مو مه لبه نديكا يه كسان ته پته هوڻى به خته وه رى.

يا نا؟ هه ر وه كو ټاشكرايه ټم باسه ش له روانگاي به رانبه رى به وه له ته ك موقه ر راتى
ټيسلامه تى دا زور شياوى سرنج و ورد بونه وه به.

ئەمانە يەك زنجيره قسە و باسن كە ئىمە لىرەدا ناچارىن بە نىشان دانى دور نەمايەك لەوانە قىيات بکەين ئەگىنا يەك كىتب بەزەحمەت بۆ ئەم باسە بەس بى.

ئايان ئىنسان بۆگە يشتن بە بەختە وەرى نيازى بە رىگا نىشان دەر هەيە؟

ئەگەر بەختە وەرى برىهەتى بى لە چىژە و لەزەت وە بى بەختىش برىهەتى بى لە دەر دور رەنج وە چىژە و لەزەتگە لىش و رەنجىش كورت كرابنە وە لە سەر چىژە و لەزەت و رەنجگە لى تايەت بە لەش و لارە وە، لە سنورىكا بى كە يەك ئازەل هەيەتى كە پى بە پى هەلدانى تەيىعى و جىسمانى خۆى بە حوكمى غەريزە كە تەبىى ئەوانە ئەناسى و لە وجودى ئەوانە ئاگادار ئەبى، نيازى بە رى نىشاندر نەبە و نىهەتى، هيمانىش ئەگەر نيازى ئىنسان كورت كرابنە وە لە سەر ئەندازە يىك كە خۆى بە لانى كە مە وە بەوزەى ئەقل و عىلم نيازى خۆى لە هەر بابە تىكە وە دەر كە بکاتو لە نە تىژە دا بتوانى دور نەمايەك لە بەختە وەرى خۆى بىنى و جىاى كاتە وە وىناسى هيمان بەسە بۆ ئەو كە بەرە بەرە لە رىگاي زانست و پەرەدان بە شارستانى يەت و زيارو هەرە وەزو پىشە رىگاي خۆى بىرى.

بەلام بەختە وەرى تەنيا چىژە و لەزەت و دەردى غەريزى نىيە، بەلكو مەبەست نياز گەلەك نىيە كە وە كو نەخوشى و ئەمىنى ديارو لە بەر چاوبىت كە بىژىن بەرەى مەرؤف ئاخريە كەى لە رىگاي تىكو شانە وە رىگاي رزگارى خۆى و هوى بەختە وەرى خۆى ساز ئەكات ديارە قسە لە يەك يا دو نياز نىيە.

ناديار ترين شت بۆ ئىنسان، ئىنسان خۆيەتى و لىهاتو كە نىيە و پىنگە يشتىكە كە لەوزەى دايە، بە و هەموە پىشكە و تەنە گەورانە وە كە لە زانست و هونەر و پىشە دا دەس بەرەى مەرؤف كە و تەو، وە بە و هەموە دوزىنە وە: (كە شفىيات) سەر سور هينەرانە كە لە جىهانى جەمادات و نەباتات و گياندارانا بەدى هاتو هيمان ئىنسان بە نەناسراوى ماو تەو.

مەرؤف توانىو يەتى لە دەرونى ئاتوم دا و لە هەواى جىهانى دا لە روانگاي عىلمى وە بىرو راو

هزری خوئی یه ک بخت، بو وینه سه بارهت به دۆزی نه وهی نهوت و گازو ئورانیوم و سازکردنی رادیو، تلویزیون و پیوهندی دل و جهرگ و چونه ناو کورهی مانگ و شتانی تری وه کو ئه مانه... به لام مرؤف هیمان له بابته به خته وهری یه وه و ریگایه ک که مرؤف ئه بی بو دابین کردنی به خته وهری خوئی بیبری هزر و بیرو رای خوئی به ته واوه تی یه ک نه خسته، ههر به و ئه ندازه یه که زانایان و هۆز انشانان و پیتولان و فه لاسیغه له که و ناراهه له سیئه هزار سال بهر له مه بیرو رایان جیا بوه هیمانیس له م کات و چاخهش دا هزرورایان لیک جیا به بو چ؟

بو ئه وهی دهرونی که موسکه توزقاله زهره ناسراوه به لام ئینسان هیمان نه ناسراوه و به نه ناسراوی ههروا ماوه ته وه. ته کوز کردن و هینانه گۆری بهرنامهی به خته وهری ئینسان، له مه وه سهر چاوه ئه گری که ته واوی لیها تویی کان و گونجایشه کان و پینگه یشه کانی ئینسان و گشت ئه و ریگایانهی و بو پیشگه یشتنی ئینسان بناسرئی ههرچهن ئه وانهش سهر له بی دوا پران ئه ساون. مه گهر به خته وهری بیجگه له گول کردنی هه مو لیها توه کان و پر بونی هه مو گونجایشه کان و دیاری دان و ئاشکرا بون و هاتنه گۆری گشت هیزو وزه کان و پیتوانی راسته ریگاییک که ئینسان بو بهر زترین و بلیندترین نوچکهی هه بون بگه نی شتی تر هه یه بیته گۆر؟

له لایه کی تره وه ئایا ئه توانین باوهر بکه ین که ئاوه ها نیازیکه گه و ره که ئه گهر نه بیته جی نه تیژه که ی سهر لیخواوی به لکو تیاچون و نابودی خودی ئینسان له کارا بیته و ده زگای گه و ره و ته کوزی خیلقهت که هه میشه شا کاره کانی خوئی له ده ره تانی نیازا ده ر ئه خات، ئه م بو شایی وه رگری و ئه م نیازهش له بهر چاو نه گری و له ئاسو یی بانتری ته گبیری ئینسانیدا یانی: ئاسوی وه حی به هوئی تاکه تاکی پاک و ئاماده بو ئیشراقاتی غه یبی ئه و رینوینی و هیدایهت نه کهن؟ ئه ی چلو ن ئه م بو شایی یه، پره وه بیته و ئه م نیازانه ی به ره ی مرؤف دابین بکړین. چهن جوان و بهرزو ته رزه! وتهی: (بو عه لی سینا) ئه و هوزانه زانا

کوردە که له ئاخري پەراوەی: (نەجاتا) لەو شوێنە ی وا نیازی بەرە ی مەرۆف بە شەریعەتی ئیلاهی که له سۆنگە ی ئینسانیکەو: (نەبی) بەیان کرابی رافە ی ئە کات و ئە ییژی: «الحاجة إلى هذا الإنسان في أن يبقى نوع الناس و يتحصل وجوده أشد من الحاجة إلى أنبات الشعر على الأشجار و على الحائضين و تغيير الأخصاص من القدمين و أشياء أخرى من المنافع التي لأمرورة إليها في البقاء»

واتا: نیاز بە نەبی (پێغەمبەر) و بەیان کارەووەی شەریعەتی ئیلاهی و ئیدئۆلۆژی ئینسانی، بو مانەووەی نەوعی ئینسان و بو گە یشتنی ئینسان بە که مائی بونەووەری ئینسانەتی خو ی فرە زیاترە لە نیاز بە دەر هاتنی موی پرۆو چال بونی بەری پی و ئەوانە که تەنیا بو مانەووەی نەوعی ئینسان که لکیان هە یە، بی ئەووەی پێویستی مانەووەی نەوع بە پێویست دان ی. ئەم و تارە لە کتیی پەندیائە مسالی قورئان نوسراوی (شە پۆل) چاپی نەلۆسی سالی ۱۳۶۲ ی هەتاوی لە تاران و شۆبلا و کراوە تەو، لا پەرە ی ۸۱ تا ۱۱۳.

خیری مەعنەو ی ئەم کتیبە پێشکە شە بە باوکی دلسۆزو خودان فەرەهنگ و کورد پەرورەم مە لا ئیبراھیم (رضوان الله علیه) چونکا:

بو باخچە ی کزی کوردی بلب بو چریکە ی وردی

دلی باش دەرونی پاک بو بیری پون کردەووەی چاک بو

نایه تی نور

لیکدانه وه هه لسه نگاندنی نایه تی نور به شیوه ی لیکولینه وه ی زانست ورافه کردنی نایه تی نور به شیوه ی ته حقیقی و فه لسه فی و عیرفانی:

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوهٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ.

سوره ی نور آیه تی ۳۵.

واتا: خوانوری ئاسمان و زه وینه، مه سه لی نوری خوا وه کو چرادانی که که له وا چرایه کی (پر نور) هه بی. نه و چرایه ش له ناو خوباییک (روپوشی چرا له شو شه یا بلور) دابی، خوباییکی بی گه ردو گر شه دار، وه کو نه ستیره به کی، ور شه دار، نه و چرایه، به روئیک رو ناک نه بی و گر نه گری که له داره زه یتو نه به کی پر پیت و به ره که ت گیراوه که نه خور هه لاتی به و نه خور ئاواپی رو نه که نه وه نه پینخوش و پالاوته و پا که نیزیکه بی نه وه ی ئاگری بگاتی، گر بگری و بایسی. نو رله سه ر نوره (تیرپژ و تیشک به سه ر تیشک دا تیرپژ ده هاوئزی).

هه ر که سیک خوا بیه وی، به ره و نو ری خو ی رینوینی و هیدا یه تی نه کا خوا ئاگای له هه مو شتیک هه به.

(نهم چرا پر تیشکه) له ناو خانو به ره که لیک دایه که خوائیجازه ی داوه دیواره کانیان، بهرزو بلیند بکریته وه (تا دز و چه ته وجه رده په ی پی نه بات) فی بیوتِ اِذْنِ اللّٰهِ اَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ فِيْهَا اَسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيْهَا بِالْفُؤَادِ وَاَصَالِ. «سوره ی نور» خانو به ره که لیک که نا، ی خوا له ناو نه وانا بیری وه به ره به یان و له ئیوارانا ناوی خوا به پاکی بیهن.

له راقه کردنی ئایه تی نوردا قسه زوره ته فسیر نوسان، فه لاسیفه و خوانا سانی جیهانی ئیسلامه تی و عاریفان و لیکو له ران، هه ره که له وانه قسه ی جیا جیا وزوریان هه یه، پیوه ند کردنی، نهم ئایه تانه له گه ل ئایه ته کانی بهر و لیره وه یه که له ئایه ته کانی، به رودا قسه له پاک داوینی و ململانی کردن بو، له گه ل کاری ناحهز و ناشیا ودا له رینگای جیا جیا وه، جا له بهر نه وه ی زامنی بهر پیوه بردنی هه مر فه رمانه کانی، خوا، به تایهت غه ریزه ی ئیرومی که به هیزترینی نه وانه یه، بی که لک وه رگرتن له پشتیوانه ی (ئیمان و بپروا) ناگونجی، سه رنه نجام قسه ی هینا وه ته سه ر باسی بپروا و ئیمان و شوینی پر هیزی بپروا و قسه ی لیوه کردوه.

له پله ی یه که م دا فه رمویه تی: (خوانوری ئاسمان و زه و یه (اللّٰهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ) هه ندی له ته فسیر نوسان پیژه ی (نور) لیوه دا به واتای (هیدایهت ده ر) و هه ندی تر به وانای (روناکی هینه ر) و هه ندیکی دیکه به واتای (جوانی هینه ر) و اتا کردوه، هه مو نهم واتایانه راسته، به لام واتای نه و ئایه ته له مهش په ره دار تره. له قورئانا چه ن شت به نور و اتا کراوه:

۱- به واتای (قورئان) وه کو خواله ئایه تی ۱۵ ی سوڤه ی مائده دا فه رمویه تی: (قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللّٰهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِیْنٌ) و اتا: له لایه ن خوا وه نور: (قورئان) و په را وه ی ئاشکرای ی ده ر (به خه لات) بو تو هاتو وه.

یا وه کو ئایه تی ۱۵۷ سوڤه ی نه عراف که خوا فه رمویه تی: (وَ اتَّبِعُوا النُّوْرَ الَّذِیْ اَنْزَلَ مَعَهُ اَوْلٰیئَکَ هُمْ الْمُفْلِحُوْنَ) و اتا: که سانی که له نو (قورئان) په ی ره وی نه که ن که بو پیغه مبه ر هاتو وه، نه وانه رز رکان.

۲- به واتای (بپروا و ئیمان) هه ر وه کو خواله سوڤه ی به قه ره ئایه تی ۲۵۷ دا فه رمویه تی: (اللّٰهُ وَلِیُّ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا یُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَی النُّوْرِ) و اتا: خوا وه لی

که سانیکه، که پروا و ئیمانان هیناوه، نهوانه له تاریکی (شیرک و کوفر) بهره و نور (پروا) نهبات.

۳- به واتای (هیدایه تی ئیلاهی) و روناک بینیه ههروه کو خوا له قورئانا له سوپه ی نهعام ئایه تی ۱۲۳ دا فهرمویه تی: (أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَا وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا) ئایا که سی که مردبوو ئیمه نهومان زیندو کرده وه و نور (هیدایه ت) و روناک بینیمان بو راگرت، تاله بهر تیشکی نه و نوره دا بتوانی به نیو خه لکا پروا، ههروه کو که سیکه، که له تاریکایی دابی و هه رگیز نه توانی له وه ده رکه وی و یتته ده ری؟

۴- به واتای (ئایینی ئیسلام) ههروه کو خوا له قورئانا له سوپه ی تۆبه ئایه تی ۳۲ دا فهرمویه تی: وَيَأْتِي اللَّهُ إِلَّا أَنْ يَتَّخِذَ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ) واتا: خواخوڤه گری، مه گه ر نور: (ئیسلام) کامل بکا هه ر چه نده کافران بیان ناخو ش یت.

۵- به واتای: (زاتی پیغه مبه ر) ههروه کو له قورئانا له سوپه ی نه حزاب ئایه تی ۴۶ دا خوا سه باره ت به پیغه مبه ری مه زنی ئیسلام فهرمویه تی: (وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَ سِرَاجًا مُنِيرًا) واتا: ئیمه تۆمان کرده نه وه که خه لک بو لای خواناسی بانگ بکه ی و تۆمان کرده چرا یه کی، روناکی ده ر.

۶- به واتای (زانست و علیم) ههروه کو نه مه: (أَلْعَلَّمْ نُورٌ يَقْذِفُهُ اللَّهُ فِي قَلْبِ مَنْ يَشَاءُ) زانست نور یکه خوا نه یخاته ناو دل و دهرونی هه رکه سیک که بیه وی. نه بی نه مه ش بزاین نور خوی نه م تاییه تیانه شی هه ر هه یه:

۱- نور جوانترین و خوشیکترین و له تیفترینی مه وجودات و بو نه وه رانه له جیهانی ماده وه نه نبوژه نیدا و سه رچاوه ی هه مو جوانی و خوشیکی یه.

۲- نور بالاترین سورعه تی له جیهانی ماده وه نه نبوژه نیدا هه یه، ههروه کو له نیو زانایان دا قسه ی لیوه نه کری، نور به سورعه تی سیسه ت هه زار کیلو میتر نه توانی به ده وری کوره: (گو) وجه غزی زه وی که م تر له چاولیکدا نایکا چه و تجار سوربخوا جا هه ر له بهر نه مه یه که مه سافه تی دور و درێژ به سورعه تی رویشتنی نور هه ل ده سه نگین واتا: مه ودا و مه سافه تی که نور له ماوه ی سالیک دا، به و سورعه ته زۆره ده پیوی.

۳- نور هوی تبیین و روناک کردنه‌وهی نه‌جسام و دیتنی بونه‌وه‌رانی جیا جیای نه‌م جیهانه‌یه و بی‌نور مروّف ناتوانی هیچ شتیک بیینی، که وابی نور هم (دیاره) (ظاهر) و هم (دیاری دهر) (مُظْهَر).

۴- نوری خوړ که گرینگترین و به‌بایه‌خترین نوره له‌م جیهانه‌دا و په‌روه‌ر دهری و گیا و گژه، به‌لکور ه‌مزی مانه‌وه‌ی، ه‌مو بونه‌وه‌رانی زیندوه و نالوئی بونه‌وه‌ری بی که لک وەرگرتن له‌نور: (راسته و خوږا ناراسته و خو) زیندو بمینی.

۵- نه‌مروّ جوان دهرکه و تووه که نه‌و ره‌نگانه‌ی و ائیمه ده‌ییپین له‌سوینگه‌ی تیشک و شه‌وق و نور دانه‌وه‌ی نوریکي دیکه‌ی وه‌کو نه‌مه‌یه، د‌ه‌نا بونه‌وه‌ران و مه‌وجودات له‌تاریکایی دا ره‌نگیان نیه.

۶- ه‌مو وزه و نه‌نیرزی یه‌ک، که له‌ژینگه‌ی ئیمه داهه‌یه (بیجگه له‌وزه و نه‌نیرزی نه‌تومی) ه‌موله نوری خوړه‌وه سهر چاوه ده‌گری بزوتنه‌وه و حهره که تی باو بوران، جم و جولی ناوی زه‌ریا و ک‌ه‌ف و کولی دهریا و سیلاو، قه‌لپه‌زه‌ی ناوی تاښکه ورژه‌وی باران و بزوتنه‌وه و هات و چوئی ه‌مو گیان له‌به‌ران و بونه‌وه‌ران، نه‌گهر بریک سهرنج بدرین رون ده‌بیته‌وه که سهر چاوه‌ی ه‌مو ان له‌نور دا، داده‌کوژی

سهر چاوه و بناوانی که رما و نه‌وه‌ی و اجینگاو ریگای بونه‌وه‌ران گهرم راده‌گری ه‌ر نور و تیشکی خوړه، ته‌نانه‌ت که رمای ناگ‌ریش که له‌ و شکه‌له دار، یا له‌ره‌زی (زوغال) ی به‌رد یا له‌نه‌وت، وه‌یا له‌وانه‌ی و اله‌نه‌وت به‌ده‌س دین ه‌مویان له‌گهرمای خوړه‌تاوی خوړه. چونکا ه‌مو نه‌مانه، به‌پی لیکولینه‌وه‌ی زانستی، نه‌چنه‌وه سهرگژ و گیاو ئازال که لیک که گهرمایان له‌خوړ، وەرگرتووه و له‌ناو خوږانا ئازوخه‌یان کردوه. که وابو حهره که تی موټورگه‌لیش له‌به‌ره که تی خوړه‌وه‌یه.

۷- تاوی خوړ ه‌مو جوړه (میکروبیک) و بونه‌وه رانیکی ئازاده‌ر له‌ناو ده‌باو ده‌یان کوژی دیاره نه‌گهر تاوی تیشک و تیریزی نه‌م (خوړه‌تاوه): نوره پر به‌ره که ته نه‌بوایی، نه‌م ئاخ و زه‌وییه‌ی و ائیمه‌ی له‌سهر ده‌ژین نه‌بووه (بیمارستان) و نه‌خوشخانه‌یه کی گه‌وره وزل که ه‌مو دانیش‌توانی له‌گه‌ل مهرگدا ده‌بوپه‌نجه شکینی بکه‌ن. به‌کورتی بلین: ه‌ر چی له‌م به‌دیها توه سه‌مه‌ره‌ی جیهانی ئافه‌رینشه: (نور) ورد

بینه وه، شوینه وار و ئاسه واری به نرخ و تهژی له خیر و بهره که تی ئهم نوره ئاشکراتر و دیارتر ده بی.

ئێستا به له بهر چا و گرتنی ئهم دو بهر کوله ئه گهر بمانه وی بۆزاتی پاکی خوا وینه و نوینه ریک له بونه وهرانی حیسی ئهم جیهانه بگرینه بهر چاو (ههر چه ند پله و پایه ی بهرزی خوا له ههر وینه و نوینه ریک بهر زتر و ته رزتره) ئایا بیجگه له بیژه ی (نور) شتیکی تر هه یه بۆ خوا به کاریت؟! ئه و خودایه ی واهه مو ئهم جیهانه ی به دی هینا وه سازی داوه ئه و خودایه ی و انور و رونا کایی به جیهانی ئافهرینش داوه، که هه مو بونه وه رانی زیندو له بهر بهره که نی فهرمانی ئه وزه ق و زیندو ماون خوین و ژین له ناو دل و ده رو نیاندا گیر ساوه و بووژاوه و هه مو ئافهریده یه ک له سه ر سفره ی ئه و بهر ی ئه چن ئه خوون و ئه ژین که ئه گه ر قه نه کیشیک چاوی لوتفی خو ی له سه ر ئه وان لا با هه مو له شه وه زهنگی فه ناو نه مانا رو ده چنه خوار ی و نو قم ده بن و وه کو بلقی سه ر ئاو ده پو چینه وه سه رنج راکیشه ههر بونه وهریک به ههر ئه ندازه یه ک له گه ل خوا پیوه ندی هه بی ههر به ورا ده ش نورانی بون و روناکی به ده س ده هیئ.

قورئان نوره چونکا که لام و قسه ی خودایه.

ئایینی ئیسلام نوره، چونکا ره وانه کراوی خودان.

پیرانی ده سگیر و زانایانی دینی نورن، چونکا پارێزه رانی ئایینی خودان له دوای پیغه مبه ران.

بروا: (ئیمان) نوره چونکا نیشانه ی پیوه ندی مرویه له گه ل خوا ی خویدا.

زانست (عیلم) نوره چونکا هو ی ناسیاوی و ئاشنا بون له گه ل خودایه.

که و ابو (اللّٰهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) له بابته زاتی خوا وه دروسته، به لکوئه گه ر نور به واتای په ره داری بیژه به کار بیه و اتا: (ههر شتیک که زاتی ئه و شته دیار و ئاشکرا بی و دیاری ده رو ئاشکرا ده ری شتانی تربی) به م جو ره به کار بردنی بیژه ی (نور) بۆزاتی پاکی خوا لایه ن و جه نبه ی ته شبیه ی و وێچوواندنی نابی، چونکا هیچ شتیک له جیهانی خلیقه تا له خوا دیارتر و ئاشکراتر نییه، هه مو شتیک بیجگه له زاتی خوا له بهر بهره که تی وجودی خودا، ئاشکرایه و دیاره و له چاو ده دا، که وابی هه مو شتیک و نوری هه بون

له نوری خوا سهر چاوه ده گری له و ده گوروی و ههر له نوری خودايشدا ده کوژيته وه.
قورئان دواي دهر برپنی ثم راستیه وال به را و ترا به هیئانه وهی میسالیکی جوان
و ورد چلو نایه تی نوری خوالیره دا دهرده خا و نه فهرمی: (نوری خوا وه کو چرا دانیکه
که چرایه کی تیدا بی و نه و چرایه ش له ناو حوباییک دابی حوباییکی بی گهرد و گر شه دار
ههر وه کو نه ستیره کی ور شه دار و ابی (مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكُوهٍ فِيهَا مَصْبَاحُ الْمَصْبَاحِ
فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّي).

(ثم چرایه به رو نیک گر ده گری که له داری پر به ره که تی زهیتون گیرابی که نه خور
هه لانی و نه خور ناوایی بیت).

«رونه که ی به جور یکی و ابی گهرد و بیخه وش بی وه ک نه وه بی نه وهی ناگری
بگاتی گر بگری و روناک هه لگه ری و هه لگری .

(يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ) نورله سهرنوره (نور علی نور).
(خودا ههر که سیک بیه وی به و نورهی خوی ریگای نیشان ده دا و هیدایه تی ده کا و
به ره و نوری خوی ده یهیننی (يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ)

(بوخه لک میسال و نه زیله ده هیئته وه) (وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ).
«و خودا به هه مو شتیک ناگاداره» (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) بو شوی گردنه وهی ثم
میسال و نه زیله یه پیویسته چه ندشت بزاین:

مشکات به واتای ده لاقه و تاقچه یه که له ناو دیواردا سازیان ده کرد و (چرا و
لامپا) که یان له ناوداده نا بوئه وهی که س خوی لی نه دا و نه که وی و نه شکی له هه ندی
مال دا له دیوی حه و شه و حه ساره وه شوشه یه کیان له و جیکای چرای ناو دیوار ده گرت
بوئه وهی تیشکی چرا که دیوی حه وشه و دهره وه ش روناک بکاته وه و چرا که ش باو بورانی
لی نه که وی و نه شکی و نه کوژيته وه.

(مشکاة) به دیواره شوشه یه کیش ده لین: که دریزه و چارگوشه بو جیگا چرا که
سازده کراو ده یان کرد به سهر چرا که دا جاله به ره نه وه هه لمی چرا که دهر چنی و
نه کوژيته وه، له سهر وه کونیکیان بو ده هیشته وه و دهر بیجه شیان بو سازده کرد.

به کورتی بلین: (مشکاة) روپوش یا ده لاقه یه ک بو که بو چرایان سازده کرد زیاتر

ده لاقه يان بوسازده کرد، تا چرا که هم لهشکان بپاريزري و هم نوره که شي کويته وه و باش تر نور بداته وه و نا و هو ده که روناک بکاته وه.

(زوجاچه) واتا: (شوشه) و به به ردی ورشه دار ده لين، چونکا شوشه ش له که ره سته ی به رد ساز ده کری و ورشه داره (زوجاچه ی) پی ده گوتري.

پسره دا به واتای حوباب و روپوشه ده به سهرچرای دا هه لده کيشن، تا هم گرو شوعله ی چراکه بپاريزري و هم له خواره وه بوسه ري ميزانی بکا و نور و روناکایی زياد و ريک و پيک بکا.

(ميصباح) به واتای (چرايه که به پليته و رو ن يا نه وت بگري و روناکی بدات. رسته ی (يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ) ئيشاره ت و ئامازه کردنه بو که ره سته ی نه نيززي زای گرینگ و شياو، بوته و چرايه، چونکا (رونی زه يتون) که له دارينکی: پر به ر و خودان به ره که ت ده گيردري، يه کيک له باشتري رو نه، بو باش گرگرتن، نه ویش داری، که هه مو لايه کی نه وداره به جورينکی به رانبه ر تيشک و تاوی خو ره تاوی ليکيه وي. نه له لای خو ره له لانی باخ و که ناری ديوارينک بيت و نه له لای خو رئاوا بيت که ته نيا لايه کی خو ر و تاوی ليکيه وي و له نه تيژه دا ميوه ی نه وداره لايه کی بگا و نيوه که بی تريشی نه گا و رو نه که يش ناساف و خه و شدار بی.

به م شي کردنه وه يه ده که ينه نه مه که بو که لک و هرگرتن له نوري ته واوی ئاوه ها چرايه ک، بو گر شه دانه وه ی پتر نیازی به چار شت هه يه:

۱- چرا دانیک که نه و چرايه له هه ر بابه تيکه وه بپاريزري، بی نه وه ی نور و تيشکی کز بی و که م بکا به لکو هو ی کو به نه ی پتری نوره که ييک ييني.

۲- حوباب و روپوشينکی هه بی، تا که رانی هه وا ی ده وری گر و شوعله که ريک بکا به لام نه وه نده ورشه دار و بی که رد بی، که نه يته هو ی به رگری ورشه دار بونی نور و تيشکی چراکه.

۳- چرايه ک هه بی که ناوه ندی په يدا بونی نور و تيشک له سهری پليته که وه بی.

۴- که ره سته ی نه نيززي زای ساف و بيخه وش و بی که رد که نه وه نده ئاماده ی گرگرتن بی، که بی نه وه ئاگری بگاتی گر بگري و هه لایسی.

هه مو ئه مانه له لايه ك، له راستيدا رواالت ده رده كه ن و ئاشكرای ده كه ن، له لايه كي
تريشه وه موفه سيران و ليكولینه رانی مه زنی ئیسلامی، له مه دا كه ناوه روکی ئه مه ته شبيه و
ويچوواندنه چی به و به ناو (مُشَبَّه) كیه نه نوری خودایی به، قسه و ليكولینه وه ی جیا جیا
زۆره.

هه ندی و تویانه مه به ست هه مان نوری رینوینی و هیدایه ته كه خواله ناو دل و
دهرونی خودان پروایاندا گیرساند و به تی.

هه نديکيش ئه وه یان به واتای قورئان گرتوه، كه له ناوناخی دلی مروڤ نور و
تیریزه ئه هاوێژی.

هه نديکيش ئه وه یان به واتای قورئان گرتوه، كه له ناوناخی دلی مروڤ نور و
تیریزه ئه هاوێژی.

هه نديکيش لایان وایه، ئیشاره ته بو روحی فه رمانبردن و قه قوا و خوڤاراستن كه
هو ی خیر و به خته وه ری به كه له راستیدا هه مو ئه و واتایانه ی بو نوری مه عنه و ی له قورئان و
ریوايه تی ئیسلامیدا هاتون، لیره دا به ناوی ته فسیر و ليكولینه وه ناو براون و روحی هه مو
ئه وانه له راستیدا به ك شته و ئه ویش هه مان نوری (هیدایه ته) كه له قورئان و وه حی و
وجودی پیغه مبه ران سه رچاوه ده گری و به لگه ی ته وحید پاراو ده گری، و نه تیژه ی ئه وه
خوبه ده سه وه دانه له راست فه رمانی خوا و ته قوا دا.

دیاره: نوری پروا كه له ناو دل و دهرونی پروا داران (موثمینان) دا دارای هه مان
چارشته یه، كه له یه ك چرای «تیشك خوشا» هه یه:

«مصباح» هه مان گری پروا و ئیمان، كه له دل و دهرونی خودان پروادا ده رده كه و ی
و تیریز و نوری هیدایه ت له وه وه بلا و ده بیته وه و پرشینگ ده ها وێژی.

(زجاجه) و حو باب دل و ده رونی خودان پروایه، كه برواله گیان و له شی داریك و
پیک ده كا.

(میشکاة) سینگی خودان پروایه، یا به واتایی تر سه رجه می كه سایه تی و ئاگاداری
و زانست و بیر و ئه ندیشه ی ئه وه، كه پروا ئه و بروایه ئه و له كه ندو كو سپی توفی روداوه ی
روژكار ده پارێزی.

لاوته و عوساره‌ی نه‌وه له و په‌ری پاکی و بیخه و شیدایه و بر‌وای خودان باوه‌ران له‌سو‌نگه‌ی نه‌وه وه‌گر ده‌گری و له‌به‌ر و بو‌ته‌ژی ده‌بی.

له‌راستیدا ئه‌مه نوری خودایه، هه‌رته و نوره‌یه که ئاسمان وزه‌وی روناک کرده ته‌وه و له‌ناخی دلی خودان بر‌وایان سه‌ری ده‌ره‌یناوه و هه‌مو هه‌بون و کیان و له‌شی ئه‌وان روناک و نورانی ده‌کا.

ئه‌و به‌لگانه‌ی واله ئه‌قل و ئاوه‌زه‌وه، وه‌ریان گرت‌وه له‌گه‌ل نوری وه‌حی تیکلاو ده‌بی و ناوه‌روکی (نورعلی نور) په‌یدا ده‌کا.

هه‌ر لیره‌ شدا یه‌که دل و ده‌رونی بیدار و هوشیار به‌م نوره، هیدایه‌ت ده‌درین و واتای: (يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ) له‌بابه‌ت ئه‌وانه‌وه پیاده ده‌کری، که وابو بو‌پاراستنی ئه‌م نوره خودایی یه: (نوری هیدایه‌ت و بر‌وا) کو‌گایه‌که له‌زانست و ئاگاداری و خود‌روست‌کردن و ئاکاری پیوسته که هه‌ر وه‌کو میشکات و رو‌پوش و حو‌باییک ئه‌م «میصباح» و چرایه ده‌پاریزی.

دیاره دل و ده‌رونی ئاماده و شیاو و لی‌هاتوی ئه‌وی که هه‌ر وه‌کو زوجه‌به‌رنامه‌ی نه‌وه ته‌نزی و ریک و پیک بکا و یارمه‌تی ده‌ریشی له‌لایه‌ن وه‌حیه‌وه ئه‌وی که هه‌روه کوشه‌جهره‌ی موباره‌که‌ی زه‌یتونه وزه‌و ئه‌نیرژی پی‌دا.

ئه‌م نوری وه‌حیه ده‌بی له‌تیکه‌ل بون و ئوگر بون به‌شت و مه‌کی ماددی و که‌رویشکه‌کردن به‌ره‌و لای خو‌ر هه‌لات و خو‌رئا واکه ده‌بیته هوی سووان و پووان و لیل و لیخناو بون، دوره په‌ریز ده‌بی.

به جو‌ریکی واپاک و بی‌گه‌ردو بیخه‌وش و خالی له‌هه‌ر جو‌ره‌گوله‌وه چنینه‌ی بی و به‌م لاوه‌ولادا نه‌شه‌کینه‌وه بی‌نیاز په‌یدا کردن به‌م و به‌و هه‌مو هیزی له‌ش و لاری مرو‌ف دنه‌دا، ناوه‌روکی: «يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيُّ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ» له‌خویدا به‌دی به‌ینی.

هه‌ر جو‌ره‌رافه‌کردن و شی‌کردنه‌وه‌ی له‌خووه‌ یاداوهری ناراست و به‌کار بردنی چیژه و سه‌لیقه‌ی شه‌خسی و بر‌وای داسه‌پیندراو یا شه‌کانه‌وه به‌م لاو به‌ولادا مل و مو‌کردن به‌چه‌پ یا راست‌دا و هه‌ر جو‌ره‌بیر و باوه‌ریکی پوچه‌ل و بی‌کا‌کله که به‌ر و

بوی ئه م شه جهره: (داره) موباره ک و پیروژه له که دار بکاگر و نوری ئه م چرایه که م ده کا، یا هوئی کورانه وهی به ده سی خوئی پیک دینی.

ئه مه یه، وینه یه ک که خوا له م ئایه ته دا بو نوری خوئی ده هیئته وه دیاره خوا به سهر هه موشتیکا زانا و ئاگاداره.

به لام ئه وه که (مشکوة) به دل و دهرونی پیغه مبه ری مه زنی ئیسلام (مصباح) به نوری زانست (زجاجه) به دل و دهرونی پیاوی خودا (شه جهره ی موباره که) به چه زره تی ئیبراهیم و (لا شرقیه و لا غربیه) به نه فی به ره و کشان بو لای فه له وجو له که و اتا کراوه له راستیدا دیمه نیکی تر له و نور و بروایه نیشان دراوه، ئیتر وه نه بی قسه و لیکۆلینه وه هه ره له مه دا کورت کرایته وه و دا کو ژابی.

ئێستا ده بی بزانی ئه م چرا پر نوره له کوئی دایه؟ و جیگا که ی چلو نه؟ تا ئه وه ی والهم بابه ته وه پیوسته به دیاری کردنی جیگا که ی با شتر روناک بیته وه.

جا هه ره له بهر ئه مه یه له ئایه تی دوا ی ئه مه خوا فه رمویه تی: «ئهم میشکاته له مالائیک دایه که خوائی جازه ی داوه، که دیواره کانیا ن بهرز و بلیند بکه نه وه (تاله تالان و بروی چه ته و جهرده و ریگر پیاری زین) (فی بیوت اذن الله ان ترفع). مالائیک که ناوی خودا له ناو یاندا بیرئ و بخویندری و قسه و باس ته نیا یادی خوا و قورئان و پیغه مبه ره وه حی بی).

زور به ی زانایان و ته فسیر نوسانی قورئان پیوه ندی ئه م ئایه ته یان به ئایه تی به روزانیوه و باری ئایه ته که یان به م جو ره دانا وه: (هذه المشکوة فی بیوت ... یا هذا المصباح فی بیوت ... هذه شجرة المباركة فی بیوت ... نور الله فی بیوت) زانایان و گیان ناسان و تو یانه: له م داره پر به ره که ته که ناوی زه یتونه روئیک به ده س دی کسه سودمه ندرین و پر بایه خترینی رو نه و نه خشیکی زور گرینگی له ساغ و سلامهت راگرتنی گیان و له ش و لاردا هه یه (ئیبنی عه باس) فه رمویه تی: ئه م داری زه یتونه که هه موی بایه خداره و سودمه نده، ته نانهت خو له می شه که یشی قازانجی هه یه یه که م داره که دوا ی تو فی چه زره تی نوح رو واوه و پیغه مبه ران له بهر خوا پاراونه ته وه تا به ره که تی هه بی.

ئه گه ز پر سیار بکری مه به ست له م (مالانه = فی بیوت) چییه؟ که هه ره به یان

وئوارانیک یادی خواله ناوئه وانا ده کری: (ته سبیحی خودایان تیدا ده کری) یُسْبِحُ لَهُ فِيهَا بِالْغَدُوِّ وَالْأَصَالِ) غدو له سهروه زنی (عَلُو) ه، به واتای: به ره به یان و سه ره تای روژه له قورئانا له راست (أَصَال) دانراوه، که چی (غداة) له راست (عَشِي) دایه.

(أَصَال) جه می أَصْلُ له سه وه زنی: (رُسُلُ که نه میش جه می (اصیل) به واتای (عه سر) به لَام بُو چی (غدو) تاک و (أَصَال) به جهم و کو هاتووه ئیمام فه خری رازی خودای لی رازی بی نویسیویه تی: (غدو) باری مه سده ری هه یه و مه سده ره هرگیز جهم ناکریته وه.

مهردانیک که نه بازرگانی کردن نه وانه له یادکردنی خوا و نویژ کردن و زه کات دان ده گریته وه نه کرین و فروتن (رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ).

نه وانه له روژیک ته ترسن که دل و دهرن و چا وله روژه دا ده گورین و، وه کو شه پله لیانی دابی و ایان لیدی (يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ).

نه م تاییه تیانه نشان ده دا که نه م مالانه هه ره وانه و به فرمانی خودا ساز دراون و یادی خوی مه زنیان تیدا ده کری و قسه و باسی خودا و قورئان و فرمانه کانی ئیسلامی یان تیدا بلا و ده کریته وه وه کو مزگهوت و خانه قا و ماله پیا و چاکان و پیرانی ده ستگیر.

به لی: هه شوینیک که به فرمانی خوا سازد رابی و ناوی خودا له ویدا ببری، و هه ره به یان وه ئیوارانیک مروف گه لیکی خودان بروا، که ژبانی ماددی و نه نبوژنه ئه وان له یادی، خوا دوره وه نه خا و شه ی پاک و خاوین بونی خوا به دل و دهرن و زوان دوپاته بکه نه وه. ئاوه ها خانو به ره و مالانیک ناوه ندی (میشکاتی نوری ئیلاهی و بروا و هیدایهت و رینوینی یه).

له راستیدا نه م جوړه چهن تاییه تییه کیان بو هه یه:

۱- به پیتی فرمانی خوا سازد رابی.

۲- پایه و دیواره کانی به جوړیک و بلیندوپته و بی که له تا لان و بروی چه ته و جه رده و دزپاریزرین.

۳- ناوه‌ندی یادی خوابن.

۴- مروف گه‌لیک له‌و مالانه پاریزگاری بکه‌ن، که له‌به‌ره به‌یان و ئیواراندا خه‌ریکی یادی خوابن مال و منالی ئەم جیهانه فریویان نه‌دا و له‌یادی خوادوره‌وه‌یان نه‌خائهم مالانه‌به‌م جوړه تایبه‌تیانه سه‌رچاوه و بناوانی هیدایه‌ت و بروان.

سه‌رنج راکیشه! له‌م ئایه‌ته داهه‌م (تجارة) و هه‌م (بیع) هاتووه به‌لکوله به‌رئه‌مه‌بی (تجارة) بو‌کاروبازرگانی کردنی به‌رده‌وام بیی به‌لام (بیع) ته‌نیا بو‌جار جارێک کرین و فروتن بی.

ئه‌شی بزانیڼ خوانه‌یفه‌رموووه ئه‌وانه پیاوانیکن به‌ره ولای (بازرگانی و کرین و فروتن) ناچن به‌لکو گوتویه‌تی: (بازرگانی و کرین و فروتن) ئه‌وانه له‌یادی خوا و له‌نوێژ کردن و زه‌کات دان‌دوره‌وه ناخا و له‌بیریانه‌وه نابا. ئه‌وانه هه‌میشه له‌روژی (مه‌عاد= روژی په‌سلان) و روژی دادگایی کردن له‌لایه‌ن خوداوه‌ده‌ترسن.

سه‌رنج بده‌رسته‌ی (یخافون) له‌به‌ر ئه‌وه‌ی (فعل مضارع) ه له‌سه‌ر به‌ر ده‌وام بوونی ترسی ئه‌وانه له‌روژی مه‌عاد ده‌لاله‌ت ده‌کا خوف و ترسینک که ئه‌وان بوئه‌نجام‌دانی به‌ر پرسیار بون و ئه‌رک و ئه‌سپارده‌ی خویان راده‌کیشی. به‌واتایی‌تر یادکردنی خوا بوئه‌م جوړه که‌سانه‌له هه‌مو شتیک گرینگتربی.

هه‌ندی له‌زانایانی قورئان لایان و ایه (نور علی نور) ئیشاره یه‌بو پیغه‌مه‌به‌ران که یه‌ک به‌دوای یه‌کدا هاتون و هه‌مو له‌به‌ره باوا نیکیش بون.

ئیمام فه‌خری‌رازی: نویویه‌تی: مه‌به‌ست تیشک و گرشه‌ی نور و که‌له‌که‌ی تیریژ و بلیسه‌ بلیسی نوره که تیشک و تیریژ به‌سه‌ریه‌ک‌دا ده‌ها و نیژی هه‌وه‌کو له‌بابه‌ت خودان برواوه: (خودان بروا له‌ناوچارخال‌دایه: ۱- ئه‌گه‌ر له‌خواوه شتیکی ده‌س که‌وی سوکری خواده‌کا ۲- ئه‌گه‌ر توشی توشی بی تابشت ده‌هینی و خورا ده‌گری ۳- ئه‌گه‌ر داوه‌ری بکا‌داد‌گه‌ری ئه‌نوینی ۴- ئه‌گه‌ر قسه‌ بکا‌راست ده‌بیژی ئەم جوړه خودان بروایه‌له نیو حه‌شیمه‌تی نا‌ئاگاداری به‌ره‌ی مروف‌دا وه‌کو مروف‌یکی زیندوه له‌ناومردواندا ئەم خودان بروایه له‌نیوان پینج نورداله بزوتنه‌وه دایه.

قسه‌ی نوره کرده‌وه‌ی نوره ئه‌وجیکایه‌ی بوی ده‌چی نوره ئه‌وجیکایه‌ی

لی دەر وړا و دەر ده چی نور.

دهش گونجی نوری یه که م ئیشاره بی بو نوری هیدایه تی خودا له ریځای وه چی یه وه، نوری دوه میش مه به ست نوری هیدایه تی خوابی له ریځای نه قله وه یا نوری په که م نوری هیدایه تی ته شریعی بی و نوری دوه م نوری هیدایه تی ته کوینی بی که وابی نوریکه له سهر نوری تر، نور و تیشک له سهر نور و تیشکه. **اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** واتا: خواهادی گشت نه و که سانه یه واله ئاسمان و زهوی دان که به نوری خواته پونه سهر ریځای خوابی هندی تر کوتویانه خوا موده پیری ئاسمانگه ل و زهویه.

(یوقد) به (ی) و ته خفیف (ق) واتا: روناک ده بی به لام به (تی) و ته شدیدی (ق) که (توق) بخویند ریته وه واتا: روناک ده کا دیاره مه سله ئیخلاسی موئین وه کو داریکی سهوزی نه رم وایه وه کو داره هه نار که سهوزه و هیچ کاتی تاوی خوړ لی نادا موئینیش ههروایه خوړی ده پاریزی و خوی به چار خه سله ت ده رازینته وه: ۱- بیدریتی شوکر ده کا ۲- نه گهر توشی توشی بی تابشت ده هیئی ۳- نه گهر فرمان بدا دادگهزی ده کا ۴- نه گهر قسه بکا راست و بی درو قسه ده کا. (فلو لم ئمسسه نار نور علی نور) ته بهری له ج ۱۸- لاپه زه ی ۱۰۷ ده لی: که لام و قسه ی پروادار نوره موئین زانینی نوره هاتنی نوره روینی نوره. ریځاشی هه نوره. به واتیتر مه سله هیدایه تی خوا له دل و دهرونی موئیندا وه کو روئیکی سافه که بهر له وهی ئاگری بگاتی گرده گری، جائه گهر ئاوری بگاتی روناکی له سهر روناکی که له که ده به ستی و هه ر تیشک و تیریژ ده هاویژی، هه ر ورشه وگرشه گرش دی دل و دهرونی موئینیش ههروایه به پیی هیدایه تی خوا نه جو لیته وه بهر له وهی زانینی بگاتی جائه گهر زانینی بگاتی هیدایه ت له سهر هیدایه تی ده گاتی و له هیدایه تی خوا ته سه ل ده بی.

هه ندی ده بیژن کاتی: «یه هود» به پیغه مبه ریان و ت: نوری خوا چلون له عاسمانه وه دیته خواری خواته م میسالی بو نوری خوړی هینایه وه (مِنْ شَجَرَةٍ مَبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَشَرْقِيَّةٍ) هه ندی ده بیژن: نه وه داریکه له ناوه راستی ده شتایه نه سیهر و که ره نیسی خوړ هه لاتی لی ده که وی نه نیسی خوړ ئاوا، جاله بهر نه مه روئی نه وه سافترین پونه، وه ها بریقه دار و بیخه وشه که نه گهر ئاگریشی نه گاتی هیمان روناکی و

بريڤه ده دا.

هه نه ی ترلایان وایه: نه وه داریکه، که له ناوه راستی داریترانیه که بهری هه تاو و خوړی له کاتی خوړ هه لات و خوړ ناو ادالی بگرن هه ندی ده لین: نه وه داره زه یتونی شامه، که له خوړ هه لاتنی ناوه راست دایه: نه له خوړ هه لات و نه له خوړ ناوای زه وی دایه. هه ندی ده لین: نه وه داری به هه شته و له جنسی داری نه م ناخه نیه. (نور علی نور) ئیمان و کرده وهی مومینه، هه ندی ده لین: ناگره له سهر روڼ واتا: روناکی ناگره له سهر روناکی روڼ، هه نه ی ده لین: ده لیل و به یانی قورئانه، به رله نازل بون و دواى هاتنی. هه ندیتر ده لین قورئان بریکی به بریتری روناک ده بیته وه و ده زانری (یکاد زیتها یضی) واتا نیزیکه مه حاسنی حه زره تی محمه د «د.خ» له وهی وه حی بو بی، بوخه لک ئاشکرابی هه ندی ده لین: حه زره تی محمه د نه بی یه وله نه سلی نه بی یه: هه ندی ده لین: نه وه داره داری ته قوا و داری ئیمانه که ریشه که ی نبوه ته و شاخ و لق و پوپ و بهرگه کانیشی قورئان و حه دیسه و درگاوانه کانیشی جبرائیل و میکائیل.

ده شی بزاین هه ندی له حوکه مای جیهانی ئیسلام له م ئایه ته که لکیان وهرکرتوه و پله و پایه ی نه قلی ئینسان یان پی به راورد و بارته قا کردوه ئیمه له بهر دریژ دادرى، لیړه قسه مان لی نه کردوه (يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ) واتا: خوا مومین ته و فیک ده دا بو نه وهی قورئان که نوری خوایه ته و اوای بخوینته وه و ته و اوای بکا. هه ندی له موفه سیران بو نه م ته مسیله ته عبیراتیکی فله سه فی یان باس کردوه بروانه: (بیضاوی: ۴۴/۴۰۰) و ده لین: نوری مومین دیارده و ئا مازه کردنه بو (۵) هیزه ده را که که ی نه وه، که مه عاش و مه عاد پیوه ندیان به و ۵ هیزه وه هه یه و نه و ۵ هیزه بریتین: له حه ساسه، که شتی حیسی هه ست ده کا و هه ستی خه یالیه، که راگری وینه گه لی مه حسوسات و قوه ی ئاقیله یه، که مودریکی حه قایقی گشتی یه. و قوه ی موفه کیره یه، که مه عقولات ته ئلیف و ته رکیب ده کا تانه تیژه ی زانستی لی به دی دی، یه کیکی تر قودسییه یه، که وه حی و غیب و نه سراری مه له کوتی لی دهر ده که وی، له م ۵ هیزه مه عقولاتی ئینسانی ته رکیب و ته ئلیف ده بی و زانستی مروف پیک دی قوه ی قودسییه ی ئیلا هیش که له پله ی دوا یی دایه، تایبه تی پیغه مبه ران و نه ولیایه - لیړه وه، که له قورئاندا هاتوه (وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ

مِنْ عِبَادِنَا) سوږه شوړا - ۵۲/۴۲ له سهر ئه م بنه رته يه که ۵ شت له م ته مسيله دا هاتووه: که بريتین له: (میشکات زجاجة، مصباح، شجرة و زيت) که هر يه که، له و پینجانه نامازه کړدنيکه بويه کيک له و ۵ حواسه: قوه ي حواسه، به میشکات نا و براوه، جيگای چرا دانه و روی له شتانی زاهیر و ئه وانه روناک ده کاته وه، تا هیزه کانی تر ئه وانه دهرک بکه ن.

قوه ي خه ياليه ش به (زجاجة) ناوه براوه تا سووهری مودريکات له هر لایه که وه دهرک، بکاو ئه وانه ش به ئه نواری عه قلیه روناک بکاته وه، قوه ي ئاقيله ش به (مصباح) ناو براوه که ئید راکاتی کوللی و مه عارفی ئیلاهی له ناو دل و دهرونا رون هل بکا.

قوه ي موته فیه کیره ییش به (شه جهره ي موباره که) ناو براوه چونکائو گهر له واحیق و ئه عزازی جسمانی خالی بی نه شهرقی و نه غه ربی ده بی و له نیوان سووهری مه عانی موبه سه ریفه ي دایه و له ههر دوکان که لک وهرده گری. قوه ي قودسیه ي ئیلاهی ش به (زیت) ناو براوه که له بهر بریقه بریق و پیگهردی، بی ئه وه ي ئاگری فیړ کړدن و بیر کړدنه وه ي پیی بگا، له خووه نور ئه فشانی ده کا و ده س ده کابه نور دانه وه و تیریز هاویشن، هه روا ده ئین: که ئه م ئایه ته ته مسیلیکه له قوه ي عاقيله له سهر پله و پایه کانی وجودی خویدا، کاتی به زانستی زهروری بنه خشی و ههستی پاژه و جوزئی بو ده س بدا وه کو ئاوینه ي لی دی که وامه بهستی نه وزه ری تیډا دیاری ده دا، سائو گهر پله و پایه ي زانست ئه وی بو لای تیفکرین، را بهری کړد و وزه ي ئیستینبات و به دی هینه ری له وا هاته دی ده بیته شه جهره ي موباره که و ئه گهر ئه م گه وه هره به حه دس و گومان به ده س بی وه کو (روڼ و زهیتی) لی دی، به لام ئه گهر نوری زانست له سوڼگه ي قوه ي قودسیه ي ئیلاهی به ده س بی، ئه و نهوت و روڼه له خووه بیئو وه ي ئاگری بگاتی گرده گری و نور ئه فشانی ده کا. ههر چه نده په ری و فریشته ي وه حی و ئیلهامیش پیی نه گا، هیمن له نورانی بونی وی که م نایته وه، کاتی قوه ي عاقيله ش به جوریکی واله ته ک گه وه هری زانست جوت و تیکه لاو بی وه ک چرا به روڼ و (نهوت) ئاگروگي ئه گری و روناک ده بیته وه و نوری ئه میان به سهر نوری ئه وی تریاناگر داوی و نور بلاو ده کاته وه، نور

به سهر نورد اكه له كه ده كات، تيريز له تيريز ددها و نور به گر شه گر شه به سهر يه كا ده كه وي بو عه لي سينا، له به راوه ي ئيشارات دا (شهرحي ئيشارات ج ۱ پهره ي ۱۵۳ چاپي ميسر) له سهر مه شره بي حوكه ما ئه م ئايه ته ي هيناوه ته وه و فهر موويه تي: ميشكات ئامازه يه بو ئه قلى هه يو لايي، زوجا جه ئه قلى بيلمه له كه و شه جهره ي زه يتونه قووه ي موته فه كيره يه، زه يت قوه ي حه دس و گومانه (يكاد زيتها يضي و لو لم تمسه نار) قووه ي قودسيه ي ئيلاهي يه (و نور على نور) ئيشاره ته بو ئه قلى موسته فاد: والمصباح ئه قلى بالفيعله، ناريش ئه قلى فه عاله.

خواجه نه سيري تو سيش قسه كه ي بو عه لي سينا ي له به ياني ئه م ئايه ته داهيناوه ته وه ئه لي: (ئيشارات و ته نبهات ج ۱ پهره ي ۱۵۳ چاپي ۱۳۲۵ هـ) بو عه لي سينا فهر مويه تي: پله و پايه ي قووا ي نه فسي به م جو ره ته فسير كردوه و گوتويه تي: ميشكات ياني: ئه قلى هه يو لايي، زوجا جه ئه قلى بيلمه له كه؛ شه جهره ش زه يتونه، ياني: موته فه كيره، زه يت: هيز و وزه ي حه دس و گومانه (يكاد زيتها يضي و لو لم تمسه نار) قووه ي قودسيه ي ئيلاهي يه، و (نور على نور) ديارده يه بو ئه قلى موسته فاد، والمصباح ئه قلى بالفيعله، والناريش ئه قلى فه عاله. ئه م ئايه ته له راستيدا وه لامه بو ئه وانه ي و ئه م ئايه ته ده كه نه به لكه بو جسمانيه تي حه ق ته عالي هه ر وه كو «قاضي عبدالجباري» موخته زيلي له (تنزيه القرآن عن المطاعن) داله پهره ي ۲۵۲ فهر مويه تي... و انما وصف الله نفسه بذلك مبالغة من حيث أن كل الانوار من قبله كما يوصف بانه رجاء و غياث الى ماشاء كل ذاك. قال تعالى: (من لم يجعل الله له نورا فما له من نور) ده شي بزائين يه كييك له ئيستيعارات و مه جاز گه لي له تيفه ي خوشييك كه له قور ئانا زوره، واژه ي نوره، كه له واتاي هيدا يه ت و گه يشتن به حه فيقه ت به كار براوه، نور له ۴۴ ئايه تا هاتووه (معجم الفهرس للقرآن پهره ي ۷۲۵ وه كو ئه م ئايه تانه: ۱- قد جاء كم من الله نور و كتاب مبين (۱۵/۵)

۲- يريدون ليطفئوا نور الله بافواههم و الله متم نوره و لو كره الكافرون

(۸/۶۱).

۳- افمن شرح الله صدره للاسلام فهو على نور من ربه (۲۲/۳۹).

۴- و من لم يجعل الله نوراً فما له من نور (۴۰/۲۴)

۵- نورهم يسعني بين ايديهم ... (۸/۶۶)

خواهني (تفسير الجواهر) ناودار به تەتتاوی ج ۱۲ لاپەرە ۲۳. دواي ليکولینه وە یە ک دەنوسی: ۱- هەندی ئەم تە مسیلەیان بە نوری محەمەد زانیوە و تویانە: کە میشکات سینگى ئەو و «زواجە» دل یە تی و (مصبح) نبوووە تی و شەجەرە ی موبارە کەش داری هیدایە تی پیغەمبەری مەزنی ئیسلامە (و لولم تمسسه) ئامازە و ئیشارە بەو، کە قسە بکایا نە کافەرمانی ئە و رونه و زەیتی وی نور ئەفشانە.

۲- هەندی تر لە بابەت حەزەرە تی ئیبراهیم خەلیلو لایەوێ ئەزانن و ئەبێژن: کە شەجەرە ی موبارە کە دیاردە یە بو حەزەرە تی ئیبراهیم کە نە یەهودی بوو و نە نەسرانی و (نور علی نور) ئیشارە تە بە فرەبونی نوری محەمەد پیغەمبەری مەزنی ئیسلام بە سەر نوری حەزەرە تی ئیبراهیم دا.

۳- هەندی لایان وایە واکە ی عامە و هەر مەروئیکی مۆمین دە گریتهو و دەلێن: کە میشکات نەفسی مۆمینه؛ زواجەش دلێ تی و میسباح بپروایە تی و شەجەرەش داری ئیخلاص یە تی.

۴- حوکە ما و تویانە: ئەم تە مسیلە ئیشارە بە قوای پەنجە ی دە را کە یە، کە بریتیر: لە: حەساسة، خە یال، فیکر، ئاوەز و نەفسی قودسییە ی ئیلاهی.

۶- ئیبنی عەبیاس فەر موویە تی (هَذَا نُورُ اللَّهِ وَ هُذَاهُ فِي قَلْبِ الْمُؤْمِنِ كَمَا يَكَادُ زَيْتُ الْمَصْبَاحِ يَضِي قَبْلَ أَنْ تَمْسَهُ النَّارُ، فَإِذَا مَسَّهُ النَّاسُ أَزْدَادُ ضَوْءٍ عَلَى ضَوْئِهِ كَذَلِكَ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ يَعْلَمُ بِالْهُدَى قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُ الْعِلْمُ فَإِذَا جَاءَهُ الْعِلْمُ أَزْدَادُ هُدًى عَلَى هُدًى وَ نُورًا عَلَى نُورٍ) خواهني (تفسير الجواهر) لە ج ۱۲ لاپەرە ۲۵ دادەنووسی: حیکمەت لە نازل بونی ئەم ئایە تە دواي ئایاتی (عِتْق و نِكَاح و قَذْف) ئەمە یە: کە موسلمانان ئاگادار بن تا بە خەریک بون بە ئە حکامی شەرع و ئە نجام دانی کار و باری کۆمە لایە تی و دینییهو، لەبیر کردنەو لە عەجباتی خلیقەت غافل نەبن و عیلمی فیه ئەوان لە عیلمی کائنات نە گریتهو و لە لاپەرە ی ۴۹ شەداده بیژی: لە تەواوی، ئەدیان و عەقاید و میلەل و نیحەل دا هەمو کە سێک خواي نور بە جوړیک دەپەرستن، چونکا ئینسان بە فیتەرە تی خو ی